

La gran recaiguda nord-americana

Imagineu-vos un addicte a l'heroïna. “Un vagabund sota un pont amb una agulla al braç que roba per alimentar la seva addicció”; això és el que molta gent es deu imaginar, creu Cynthia Scudo. Aquesta imatge hauria estat mitjanament encertada quan l'heroïna va devastar els barris pobres dels Estats Units els anys 1960 i 1970. Però Scudo, una àvia jove i elegant d'un barri de classe mitjana de Denver, sap que avui dia això no sempre és així. Fins no fa gaire, ella mateixa era addicta a l'heroïna.

El rostre del consum d'heroïna als Estats Units ha canviat completament. Fa 40 o 50 anys els addictes a l'heroïna eren gairebé tots homes, sobretot negres, i molt joves –la mitjana d'edat de la primera consumició era 16 anys–. La majoria procedien de barriades pobres i marginals. Actualment, el consumidor mitjà s'assembla més a la senyora Scudo. Més de la meitat són dones, i el 90% són blancs. La droga ha anat entrant als barris residencials i a les classes mitjanes. Tot i que els consumidors encara són sobretot joves, l'edat d'inici ha pujat: la majoria dels qui comencen tenen uns 20 anys, segons un estudi de Theodore Cicero, de la Universitat de Washington a Saint Louis.

La propagació de l'heroïna en un mercat de gent blanca de barris residencials, relativament acabada, ha permès el retorn de la droga, després de dècades de declivi. Durant els últims sis anys, el nombre anual de consumidors gairebé s'ha doblat, de 370.000 el 2007 a 680.000 el 2013. L'heroïna encara és poc habitual en comparació d'unes altres drogues; per exemple, el cànnabis, el preferit als Estats Units –que encara hi és il·legal–, té 50 vegades més consumidors. Però el ressorgiment de l'heroïna vol dir que en algunes mesures és més popular que el *crack*, l'home del sac dels anys 1980 i 1990. La seva popularitat creixent als Estats Units contrasta fortament amb Europa, on el nombre de consumidors ha caigut un terç des de la dècada

Ha tornat una vella malaltia que assetja una nova generació.

passada. Què explica la recaiguda dels Estats Units?

Una punxada al braç. Com molts consumidors de la nova generació, la senyora Scudo no va tenir mai la intenció de començar a prendre la droga. La seva addicció va començar el 2000 quan arran d'una lesió al maluc un metge li ho va receptar “tot i més” per alleujar-li el dolor. Això incloïa una dosi elevada d'OxyContin, una popular marca de pastilles opiàcies. Més endavant li van reduir la prescripció, però ella ja hi estava enganxada. En el mercat negre les pastilles d'OxyContin costen 80 dòlars la unitat, més del que es podia permetre per satisfer-se la dosi de sis píndoles diàries; per tant, va començar a vendre pastilles i a fer servir els guanys per obtenir heroïna, més barata. Com qui no vol la cosa, la senyora Scudo s'havia tornat addicta a l'heroïna.

Milers de persones han seguit el mateix camí. La dècada dels anys 1990 hi va haver un increment de les receptes d'opiacis per al dolor crònic. En alguns

estats el nombre de prescripcions d'opiacis per any supera, avui dia, la població. Aquesta sobreabundància alimenta el mercat negre: l'any passat 11 milions de nord-americans van prendre analgèsics de recepta adquirits il·licitament, més que no pas el nombre de persones que van consumir cocaïna, èxtasi, metamfetamines i LSD junts. La gent que no s'injectaria mai heroïna es pensa que els opiacis en capsetes són segurs.

Però no ho són. El 2012 els calmants de recepta van comportar 16.000 morts, gairebé quatre de cada deu casos de mort per sobredosi als Estats Units. A mesura que la quantitat pujava, alguns estats van endurir la llei. En molts indrets ara els metges han de comprovar bases de dades per assegurar-se que el pacient no ha rebut analgèsics de recepta d'una altra clínica. Les prescripcions s'han limitat a una sola píndola per reduir la venda de capsles inacabades. S'han tancat les *pill mills* ('molins de pastilles'), unes clíniques que emetien receptes sense fer preguntes. I els fabricants de medicaments han fet més difícil que es

La droga ha anat entrant als barris residencials i a les classes mitjanes.

Mèxic és el tercer productor d'opi del món, després de l'Afganistan i Birmània, si bé la producció ha caigut els últims anys.

faci un mal ús dels fàrmacs: les últimes pastilles d'OxyContin, quan s'aixafen, es converteixen en una pasta que amb prou feines es pot esnifar o dissoldre per injectar-se-les.

Les mesures han tingut un cert efecte: els índexs d'abús de medicaments de recepta i de sobredosi han baixat una mica els darrers dos anys. Però a mesura que el subministrament de pastilles s'ha reduït i el seu preu en el mercat negre ha pujat, molts addictes han passat a l'heroïna per satisfer-se les necessitats a més bon preu. "Ens ho vèiem a venir a 150 per hora, com un tren de càrrega", diu Meghan Ralston, de Drug Policy Alliance, un grup de pressió favorable a una reforma de la legislació sobre drogues. El nombre de morts per sobredosi d'heroïna es va doblar entre el 2010 i el 2012, i molts dels qui acuden a les clíniques d'addicció són persones de classe mitjana en edat universitària que s'hi van iniciar amb pastilles de recepta.

L'onada mexicana. A mesura que la demanda d'heroïna del mercat nord-americà ha augmentat, també ho ha fet el subministrament. Si bé l'Afganistan concentra el 80% de la producció mundial d'opi, els Estats Units obtenen la major part de l'heroïna de Mèxic. Durant anys, això n'ha frenat el consum, perquè Mèxic ha estat sempre un productor relativament petit de cascals.

Els darrers anys els mexicans han intensificat la feina. Una de les moltes conseqüències indesitjades de la guer-

ra de Mèxic contra el crim organitzat en punts calents urbans, com Ciudad Juárez, és que l'exèrcit desatén l'eradicació del cascals a les zones rurals. Qui n'ha tret més profit són els pagesos de Mèxic: el 2009 el cultiu era deu vegades superior al del 2000. Si bé la producció ha caigut els últims anys, ara Mèxic és el tercer productor d'opi del món, després de l'Afganistan i Birmània.

Els canvis en les polítiques als Estats Units han donat als conreadors de droga més incentius per centrar-se en l'opi. Fins no fa gaire, els traficants mexicans feien molts diners amb el cànnabis, però avui dia la major part del cànnabis dels Estats Units es cultiva a casa. Gairebé la meitat dels estats han legalitzat la marihuana per a usos mèdics i quatre han votat a favor de legalitzar-la del tot. Ara exportar marihuana als Estats Units és com portar tequila a Mèxic. Com que el mercat del cànnabis està saturat, els conreadors mexicans han passat a les roselles.

La policia dels Estats Units n'ha vist els efectes. Les confiscacions d'heroïna a la frontera amb Mèxic han ascendit de 560 quilograms el 2008 a prop de 2.100 quilograms l'any passat. I els contrabandistes s'han tornat més atrevits. "Fa tres o quatre anys, uns dos quilos ja era molt. Ara de vegades en trobem gairebé deu", diu Kevin Merrill, l'agent especial encarregat de la Drug Enforcement Administration als afores de Denver.

Els baixos costos de transport a què han de fer front els traficants mexicans, que només han d'anar de Sinaloa a la

frontera, impliquen que la seva heroïna sigui molt més barata que la colombiana o l'asiàtica. Ara un gram d'heroïna pura als Estats Units costa prop de 400 dòlars, menys de la meitat, en termes reals, que no costava els anys 1980. Abans gran part de l'heroïna era de la varietat "quitrà negra", que normalment s'injecta, mentre que ara hi ha una tendència a l'heroïna marró, que va més bé per esnifar i fumar. Això és important per als consumidors novells, que poden tenir una certa por de l'ús d'agulles. "Jo, d'alguna manera, em pensava que si no em punxava, no era una addicta a l'heroïna", diu la senyora Scudo, que en prenia fumant.

Com que hi ha menys gent que comença amb els opiacis que necessiten recepta, al final el nombre de persones vulnerables a l'heroïna baixarà. "Les coses van millorant", diu Patrick Fehling, psiquiatre de la clínica de rehabilitació CeDAR, de Denver, on va desenganxar-se la senyora Scudo. Tanmateix, els serveis com aquest són escassos, sobretot per als pobres: un mes a la clínica CeDAR costa 27.000 dòlars. La situació més probable per als qui no tenen diners o assegurança és que se'ls administri metadona, un substitutiu de l'heroïna que sacia l'ànsia però no l'elimina.

Ara, però, que l'addicció a l'heroïna ja no és una malaltia només dels pobres de zones urbanes, l'actitud va canviant. L'última estratègia en matèria de drogues de l'Administració Obama, publicada al juliol, criticava "l'error de pensar que un trastorn per consum d'una substància és una debilitat moral més que no una malaltia cerebral". Reclamava un accés més fàcil a la naloxona, un antídote que pot revertir els efectes d'una sobredosi, i defensava lleis estatals del "bon samarità" que donin immunitat a les persones que truquen al 911 per ajudar qui té una sobredosi. Els serveis d'intercanvi d'agulles, que han reduït el nombre de casos d'hepatitis i de VIH entre els consumidors de droga a Europa, van augmentant. Aquests programes són més fàcil de vendre per als polítics ara que l'addicció a l'heroïna ja no és només "el vagabund sota un pont".

© The Economist

Traducció d'Arnau Figueras